

Departaments ed uffizis

L'administraziun chantunala dal Grischun en survista

■ **Mintga commembra u mintga commember da la regenza chantunala è scheffa u schef d'in departament da l'administraziun chantunala ed è subordinà sco tal a la Regenza sco autorità complessiva.** Chatta preschenta ils tschintg departaments e la lavur dals singuls uffizis e servetschs chantunals.

Departament d'economia publica e fatgs socials (DES)

Il DES cumpiglia ogt posts da servetsch en ils dus secturs da l'economia publica e dals fatgs socials. Actualmain ha el ca. 500 collavuraturas e collavuratur.

Tar las incumbensas principalas en il sectur da l'economia publica tutgan l'economia en general, la lavur, il turissem, l'agricultura, la geoinformaziun, la segirezza da victualias, la sanadad d'animals, il svilup dal territori, il register da commerzi ed il register funsil. La finamira centrala è quella da stgaffir cundiziuns generalas uschè bunas sco pussaivel per l'economia dal Grischun per ch'il chantun possia sa sviluppar cun success sco piazza economica e per ch'i saja avant maun ina purschida adequata da piazzas da lavur.

Tar las incumbensas principalas en il sectur dals fatgs socials tutgan la cussegliaziun sociala, l'agid social en general, l'integraziun da persunas creschidas cun impediments, l'assicuranza

per vegls e survivents, l'assicuranza d'invaliditad, las prestaziuns supplementaras, ils supplements da famiglia ed ils supplements per uffants e la reducciun individuala da las premias. La finamira è quella da far prestaziuns essenzialas per schliar ils problems socials e per chattar ina gulivaziun sociala cun sustegnair singuls umans, singulas famiglias e singulas gruppas sco er la communidad.

Departament da giustia, segirezza e sanadad (DGSS)

Il DGSS sa fatschenta cun incumbensas en ils secturs da la giustia, da la polizia, dal militar, da l'integraziun e da la sanadad. La finamira centrala è quella da stgaffir cundiziuns generalas uschè bunas sco pussaivel per garantir ina buna giustia, per mantegnair quietezza ed urden, per promover la tgira da persunas malsanadas, per tgrar persunas attempadas e persunas che basegnan tgrira.

La Procura publica è in organ da la giurisdicziun penala ch'è funzionalmain e materialmain independent. En cas da crims, da delicts e da surpassaments fa la Procura publica inquisiziuns penales envers creschids e juvenils e sto far valair il dretg da chastiar. Plinavant elavura la procura publica dumondas d'assistenza giudiziala interchantunala ed internaziunala.

L'Uffizi per il traffic sin via è dividì en trais partiziuns ed è principalmain responsabel per admetter vehichels, manichunzs e bastiments, per controllar periodicamain ils vehichels sco er per relaschar mesiras administrativas.

La Polizia chantunala garantescha il provediment da basa e spezial da la polizia da traffic, da la polizia criminala e da la polizia da segirezza.

L'Uffizi per l'execuziun giudiziala è cumpetent per l'execuziun da sancziuns penales, per la realisaziun da l'arrest d'inquisiziun, da l'arrest da segirezza e da l'arrest d'extradiziun sco er per l'arrest preparatoric e per l'arrest d'expulsiun.

L'Uffizi da militar e da protecziun civila s'occupa da tut las dumondas areguard il militar (recrutaziun, recruta e curs da repetiziun, taxa d'exemziun dal servetsch militar, servetsch da cumpensaziun e.a.) e da la protecziun civila (ser-

Visualisaziun dal nov center administrativ chantunal «Sinergia».

FUNTAUNA UCA

vetsch, edifizis da protecziun civila, Care Team Grischun e.a.).

L'Uffizi da migraziun e da dretg civil (en l'organigram dal 2009: Uffizi da fatgs da polizia e da dretg civil) è incumbensà d'exequir differentas incumbensas da la polizia administrativa. En emprima lingua stat qua l'execuziun dal dretg d'esters e d'asil. A l'Uffizi da migraziun e da dretg civil èn sutmesses plinavant ils centers da documents d'identitad.

Il Post spezialisà per l'integraziun promova la coesiun sociala e la convivenza paschaivla tranter la populaziun indigena e la populaziun estra e sa stenta da dar las medemas schanzas d'access e da garantir la participaziun equivalenta da las persunas estras a la vita economica, sociala e culturala.

Tar las incumbensas da l'Uffizi da sanadad tutgan: il servetsch dal medi chantunal; la controlla da medicaments e da narcotics; emetter permissiuns per professiuns e per manaschis da sanadad; tgrar ils contacts ed evaluar las datas statisticas da las instituziuns che vegnan sustegnidas dal Chantun.

Al DGSS èn er sutmessas las Autoritads da protecziun d'uffants e da creschids (APUC); quellas han remplazzà il 2013 en l'entira Svizra las anteriuras autoritads tutelaras.

Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient (DECA)

In champ central da l'activitad dal DECA furma l'educaziun che cumpiglia ils suandants champs (repartids sin trais uffizis): survegliar, planisar e coordinar sco er metter a disposiziun meds d'instrucziun per la scolina e la scola populara; promover uffants cun impediments e promover l'integraziun tras mesiras da

scola; survegliar, planisar e coordinar il sectur da las scolas medias e manar la Scola chantunala grischuna; promover la furmaziun professiunala e la furmaziun professiunala superiura; scolas autas; promover instituziuns aifer il Chantun, promover l'access al studi per studentas e students dal Grischun; promoziun generala dal sport; gymnastica da scola, giuventetgna e sport.

Sut il tetg da l'Uffizi da cultura coopeschan differentas instituziuns dal champ cultural che mettan a disposiziun la populaziun in grond dumber da purchidas e da servetschs. La finamira è quella da promover e d'intermediar la lavur culturala en il chantun Grischun sco er da perscrutar e da tegnair en salv bains culturals prezios dal Grischun. Tar l'Uffizi da cultura tutgan las suandantas instituziuns: Promoziun da la cultura e promoziun da linguas, ils trais museums chantunals (Museum retic, Museum d'art dal Grischun, Museum da la natira dal Grischun), la Biblioteca chantunala e l'Archiv dal stadi sco er il Servetsch archeologic e la Tgira da monuments.

L'Uffizi per la natira e l'ambient è responsabel per la protecziun da l'ambient che cumpiglia impestaziuns da l'aria, canera, ruments, contaminaziuns dal terren ed incaps relevantas. In segund champ d'activitad furma la protecziun da las auas (protecziun quantitativa e qualitativa da las auas, tractament da l'aua persa, sereneras, protecziun planisatorica da las auas, liquids privils per las auas, prevenziun e reparaziun da donns, contribuziuns chantunals). Ed ultra da quai è l'Uffizi il post spezialisà per la protecziun da la natira e da la cuntrada en general (t.a. protecziun da biotops e da las spezialas).

Sco posts da stab èn situads en il DECA il Servetsch per stipendis ed il Post da stab per l'egalitad da las schanzas.

Departament da finanzas e vischnancas (DFV)

L'Uffizi da stimaziun fa las stimaziuns uffizialas dals bains immobigliars e da las immobiglias en il Chantun. Sin dumonda vegnan er fatgs giudicads da stimaziun per il maun public (cunzunt per las vischnancas e per las dretgiras).

L'Administraziun da finanzas è il center da cumpetenzza dal chantun Grischun en dumondas finanziaras. Ella ha l'incumbensa da manar e da concluder il quint dal Chantun, d'elavurar il preventiv e da cooperar tar il plan da finanzas. Ella è er responsabla per la tesoreria, per la taglia sin la plivalur e per ils fatgs d'assicuranza da l'administraziun chantunala. Plinavant è l'Administraziun da finanzas l'autorità da surveglianza per las fundaziuns classicas.

Tar las incumbensas principalas da l'Administraziun da taglia tutgan l'imposiziun da las taglias sin las entradas e sin la facultad da persunas naturalas (taglia federala directa e taglia chantunala), l'imposiziun da las taglias sin il gudogn e sin il chapital da persunas giuridicas (taglia federala directa e taglia chantunala, inclusiv taglia da cultus). Medemamain vegnan eruids ils facturs sutmess a la taglia (entradas e facultad) or da participaziuns ad ina societad da persunas (societad collectiva u commanditara) ed incassadas taglias spezialas.

L'Uffizi da vischnancas surveglia las finanzas e cusseglia las vischnancas en dumondas da finanzas e da contabilitad sco er en dumondas da l'administraziun en general. Plinavant cusseglia l'Uffizi las

vischnancas en dumondas da refurma da structura e las accumpogna durant in project da fusiun.

Ultra da quai èn situads en il DFV posts da servetschs che servan a l'administraziun chantunala sezza: Sco uffizi interdisciplinar s'occupa l'Uffizi da persunal dal sectur da persunal da tut ils posts da servetsch da l'administraziun chantunala. L'Uffizi d'informatica porscha ils servetschs d'informatica per tut las unitads administrativas dal Chantun. E la Controlla da finanzas sustegna il Cussegl grond e la Regenza en lur incumbensa da survegliar las finanzas da l'administraziun chantunala.

Departament da construcziun, traffic e selvicultura (DCTS)

Las collavuraturas ed ils collavuratur dal DCTS sa fatschentan cun incumbensas dals secturs da la forza idraulica ed energia, dal traffic, da las vias, da las immobiglias, dals fatgs da submitziun, da la selvicultura sco er da la chatscha e pestga.

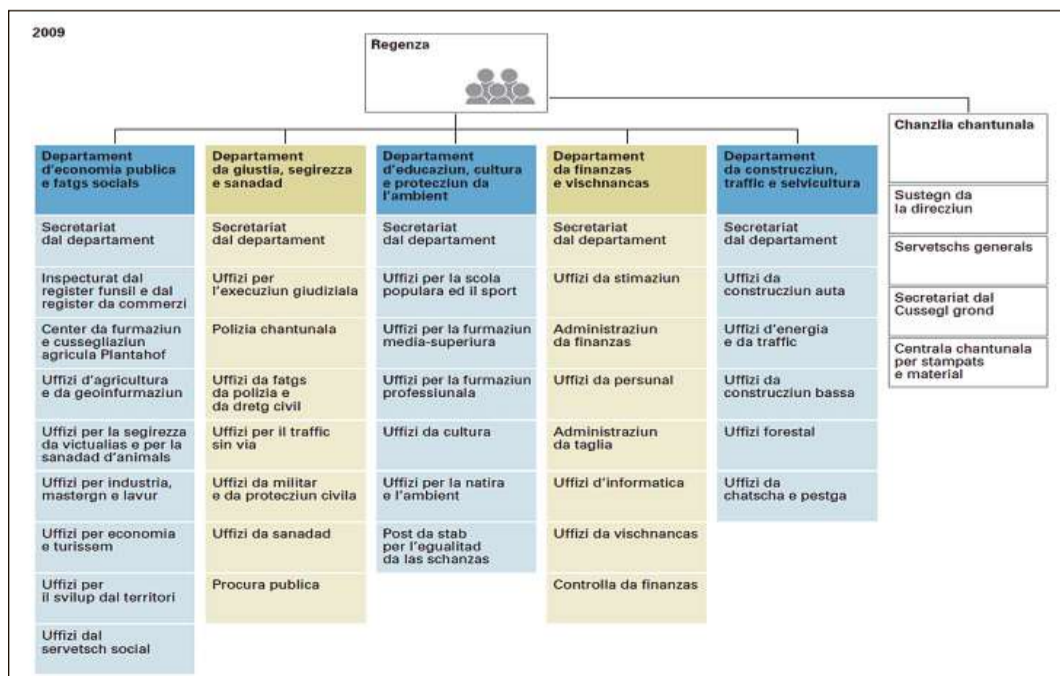
Las finamiras centralas da lur lavur èn las suandantas: garantir che l'infrastructura per il traffic individual e per il traffic public vegnia endrizzada e mantegnida tenor ils basegns; far atenziun che las resursas aua, energia e laina vegnian duvdas en moda raziunala e persistenta; procurar che las immobiglias da l'administraziun chantunala vegnian messas a disposiziun ed administradas en moda economica e conform al temp; dar bada ch'il guaud cun sias funcziuns multifaras (protecziun, utilisaziun, recreaziun) vegnia mantegnì sco part naturala da noss spazis da viver; controllar ch'ils effectivs da selvaschina vegnian regulads e restian sauns e ch'ils effectivs da peschs vegnian tratgs a niz en moda persistenta e lur spazis da viver vegnian restabils e protegids; procurar ch'igl existian cundiziuns da basa per il maun public per ch'i dettia ina concurrenza gista per surdar las lavurs ed ils servetschs en moda favuraivla per l'economia.

Ultra da la sedia centrala a Cuira disponan singuls uffizis dal DCTS d'unitads decentralas d'organisaziun ch'èn distribuidas sin l'entira surfatscha dal Chantun. La decentralisaziun pertutga l'Uffizi da construcziun bassa cun ses set uffizis districtuals, l'Uffizi da guaud e da privels da la natira (en l'organigram dal 2009: Uffizi forestal) cun sias tschintg regiuns forestalas, l'Uffizi da chatscha e pestga cun dudesch districts da chatscha ed ogt districts da pestga.

Post da stab ed instituziuns chantunals

Ultra dals tschintg departaments fa er la Chanzlia chantunala part da l'administraziun chantunala. Sco post da stab, da coordinaziun e da colliaziun dal Cussegl grond, da la Regenza e da l'administraziun è quella activa d'ina vart en il sustegn da la direcziun e da l'autra vart en la furniziun da servetschs per l'administraziun, ma er per las burgaisas ed ils burgais.

Betg directamain part da l'administraziun chantunala fan ils uschenunads instituts autonomns (Institut d'assicuranza sociala, Servetschs psichiatric, Assicuranza d'edifizis, Center da furmaziun per la sanadad ed ils fatgs socials, Scola auta da pedagogia, Scola auta da tecnica ed economia, Cassa da pensiun, Banca chantunala). Ma sco instituziuns chantunals èn er quellas sutmessas a la surveglianza chantunala ed attribuidas en quel regard ad in dals tschintg departaments.

FUNTAUNA LIR

L'organigram da l'administraziun chantunala.

La preschentaaziun:
Dossier «Administraziun chantunala»

Dapli infurmaziuns:
chatta.ch/?hiid=3825
www.chatta.ch